બોચાસણવાસી શ્રી અક્ષરપુરુષોત્તમ સ્વામિનારાયણ સંસ્થા, સત્સંગ શિક્ષણ પરીક્ષા

કુલ ગુણ - ૭૫

ઉકેલપત્ર : સત્સંગ પ્રવેશ - ૨

(સમય : બપોરે ૨ થી ૪.૧૫) (રવિવાર, ૬ જુલાઈ, ૨૦૧૪)

નોંધ :- (૧) આપેલ આવૃત્તિ પ્રમાણેના પુસ્તકના જવાબ જ માન્ય રાખવા. તે સિવાયની આવૃત્તિના જવાબ માન્ય ન રાખવા.
(૨) જમણી બાજુએ આપેલા અંકો જે તે પ્રશ્નના ગુણાંક દર્શાવે છે.
(૩) જમણી બાજુએ પ્રશ્નની બાજુમાં કૌંસમાં આપેલા અંકો જે તે પ્રશ્નના જવાબના પાઠ/પાના નંબર દર્શાવે છે.

☞ અગત્યની સૂચના ☜

પ્રશ્નપત્રમાં દરેક પેટા પ્રશ્નની જમણી બાજુ દર્શાવેલ ખાનામાં, લખેલા ગુણની પછીના ખાલી ખાનામાં (ગુણ : ૧ |) પરીક્ષાર્થીને આપેલ ગુણ લખવાના છે. જો પ્રશ્નનો જવાબ ખોટો હોય તો તે ખાનામાં '૦' (આંકડામાં શૂન્ય) લખવું. ખરાં (✔) કે ખોટાં (✗) ની નિશાની દરેક પેટા પ્રશ્નની ડાબી બાજુની ખાલી જગ્યામાં જ - પ્રશ્ન શરૂ થાય તે પહેલાં જ કરવી.

☞ વિશેષ નોંધ ☜

આપ જ્યારે પેપર તપાસો ત્યારે જ્યારે લાંબા જવાબોમાં દા. ત. ટૂંકનોંધ, પાંચ મુદ્દાના વાક્યો, કારણો વગેરે પ્રશ્નોમાં આપ જ્યારે ફાળવેલા ગુણ કરતાં ઓછા ગુણ આપતાં હોવ ત્યારે પરીક્ષાર્થીએ કયો મુદ્દો નથી લખ્યો જેના તમે ગુણ કાપ્યા છે. તેની તમે ટૂંકમાં ડાબી બાજુ ઉપર નોંધ લખો. દા.ત. માર્ચ-૨૦૧૩માં પ્રવેશ-૧ માં 'જોબનપગીનું પરિવર્તન' ટૂંકનોંધ પૂછાઈ હતી. જેમાં જોબનપગી પ્રાર્થના કરતાં પોતાના દોષનું વર્ણન કરતાં કહે છે. 'પ્રભુ ! હું કુળહીન, કુટિલ, કુપાત્ર, બુદ્ધિહીન છું. મેં આપને ન ઓળખ્યા. દીનબંધુ ! દયા કરો. મારું મહાપાપ મટાડો.' આ મુદ્દો પરીક્ષાર્થીએ નથી લખ્યો તો બાજુમાં તમે લખી શકો કે 'પોતાના દોષ કહે છે.' આટલું જ લખવાનું છે અને તમે ગુણ ઓછા આપી શકો છો એટલે કે ફાળવેલ ગુણ કરતાં ઓછા ગુણ આપતાં પહેલાં બાજુમાં કયો મુદ્દો નથી તેની ટૂંકમાં નોંધ લખવી જરૂરી છે.

(વિભાગ - ૧ : કિશોર સત્સંગ પ્રવેશ, બારમી આવૃત્તિ - એપ્રિલ ૨૦૧૧)

પ્ર.૧ નીચે આપેલાં અવતરણો કોણ, કોને અને ક્યારે કહે છે તે લખો. (કુલ ગુણ : ૯)

☞ **નોંધ : - કોણ કહે છે ૧ ગુણ, કોને કહે છે ૧ ગુણ, ક્યારે કહે છે ૧ ગુણ.**

૧. ''આ ગામમાં તો સ્વામિનારાયણ ભગવાનની આણ છે.'' (૧૮/૫૪)
➯ કેટલાક જમ - કેટલાક જમને
➯ ગોલિડા ગામમાં સત્સંગના દ્વેષીનો અંતકાળ આવતા તેને લેવા માટે જમનું ટોળું આવ્યું. તે ગામના સીમાડામાં પેસતાં જમડા બળવા લાગ્યા ત્યારે અંદરો અંદર વાત કરતાં કહે છે.

૨. ''આ લગન હવે બંધ રહેશે.'' (૨૦/૫૬-૫૭)
➯ વરરાજા (પ્રભાશંકર) - સગાંવહાલાંને
➯ જાન નીકળવાની તૈયારી હતી. ત્યારે ખેપિયો વરરાજાના હાથમાં મહારાજનો પત્ર મૂકે છે. તે વાંચીને વરરાજા સૌને પોતાનો નિર્ણય જણાવતાં કહે છે.

૩. ''આ તેર દોકડા !'' (૧૫/૩૫)
➯ મહારાજ - સૌને
➯ સુરાખાચરે મહારાજને પૂછ્યું : 'પણ ભટ્ટજીએ એવું તે શું આપ્યું ?' કે આપે ગોપીનાથજી મહારાજની જય બોલાવી ત્યારે.

પ્ર. ૨ નીચે આપેલાં વાક્યોનાં કારણો જણાવો. (બે થી ત્રણ લીટીમાં જ) (કુલ ગુણ : ૬)

૧. શીતળદાસને દીક્ષા આપી શ્રીજીમહારાજે તેમનું નામ 'વ્યાપકાનંદ સ્વામી' પાડ્યું. (૩/૧૪)
જ. સમાધિમાં શીતળદાસે અનેક રૂપે થઈને મહારાજ અને મુક્તોની પૂજા કરી. તેથી જ્યારે શીતળદાસને ભાગવતી દીક્ષા આપી ત્યારે મહારાજે તેમનું નામ 'વ્યાપકાનંદ સ્વામી' પાડ્યું.

૨. શ્રીજીમહારાજે સચ્ચિદાનંદ સ્વામીને વિમુખ કર્યા. (૨૧/૫૮-૫૯)
જ. દુકાળના સમયમાં હરિભક્તોએ મહારાજને વરસાદ માટે વિનંતી કરી તો મહારાજે ના પાડતાં કહ્યું 'આ વખતે ઈન્દ્ર કોપ્યો છે તેથી નહિ વરસે. પછી હરિભક્તોએ સચ્ચિદાનંદ સ્વામી પાસે જઈ ઘણી વિનંતી કરી અને કહ્યું મહારાજ વઢશે તો તમારો અપરાધ અમે માથે લઈશું. આથી દયાળુ સ્વભાવના સ્વામીએ સમાધિમાં જઈને ઈન્દ્રને લાત મારી વરસવા કહ્યું અને પુષ્કળ વરસાદ પડ્યો. આ વાતની મહારાજને ખબર પડતાં મહારાજે તેમને વિમુખ કર્યા.

૩. શ્રીજીમહારાજ યજ્ઞ-ઉત્સવમાં સત્સંગીઓના સમૂહને તેડાવતા. (૧૬/૩૭)
જ. કોઈક પાપી જીવ હોય અને તેને પણ જો અંતકાળે સમૈયા ઉત્સવની સ્મૃતિ થઈ આવે તો તેને ભગવાનના ધામની પ્રાપ્તિ થાય માટે ભગવાન અને ભક્તોના જન્મોત્સવમાં તેમનાં લીલાચરિત્રોનું ગાન કરવાથી ચિત્ત નિર્મળ થાય.

પ્ર.૩ 'ભૂજનાં લાધીબાઈ' (૧૪/૩૨-૩૪) - **પ્રસંગ ઉપર પંદર લીટીમાં ટૂંકનોંધ લખો. (વર્ણનાત્મક) (કુલ ગુણ : ૫)**

ભૂજનાં લાધીબાઈ રામાનંદ સ્વામીનાં શિષ્ય હતા. રામાનંદ સ્વામી ધામમાં પધાર્યા બાદ શ્રીજીમહારાજ ભૂજ પધાર્યા ત્યારે મહારાજે લાધીબાઈને બોલાવવા એક હરિભક્તને મોકલ્યા ત્યારે લાધીબાઈએ કહ્યું : 'સ્વામી તો એક રામાનંદ જ, મારે દર્શને નથી આવવું.' પછી મહારાજે કહેવરાવ્યું કે અમે પણ રામાનંદ સ્વામીના જ શિષ્ય છીએ માટે આપણે ગુરુભાઈ છીએ, માટે મળવા આવો. પછી આવ્યાં. મહારાજનાં દર્શન કરી ઘરે જતાં રસ્તામાં રઘુનાથજીનું મંદિર આવ્યું. અહીં દર્શન કરવા ગયાં, ત્યાં તેમને રઘુનાથજીની મૂર્તિમાં મહારાજ દેખાયા. આ દિવ્ય દર્શનથી તેમને મહારાજને વિષે ભગવાનપણાનો નિશ્ચય થયો. એક વખત મહારાજને જમવાનું આમંત્રણ આપ્યું. મહારાજ કહે, 'રોટલો ને મરચાંનો ગોળો જમીશું.' લાધીબાઈએ પાટલા ને બાજઠ ઢાળ્યા. રોટલો ને મરચાંનો ગોળો મહારાજને ધર્યો. થોડી વારે શીરા-પૂરીનો થાળ લાવ્યા. મહારાજ પ્રેમથી આરોગવા લાગ્યા. ત્યાં જ દર્શન કરતાં લાધીબાઈને સમાધિ થઈ ગઈ. અક્ષરધામમાં દિવ્ય સિંહાસન પર મહારાજ બિરાજ્યા છે. અનંત મુક્તો ને રામાનંદ સ્વામી મહારાજની આસપાસ સેવામાં છે. ત્યાં રામાનંદ સ્વામી કહે છે, મહારાજને તોછડે વચને તું કેમ બોલાવે છે ? તારે ઘરે જમે છે, તે જ આ સિંહાસન ઉપર બિરાજમાન છે. એ જ પુરુષોત્તમ નારાયણ છે. સર્વ અવતારના અવતારી છે. ગંગારામ મલ્લ અને સુંદરજી સુતારને પણ આ વાત કરજે.' મહારાજની દૃષ્ટિ થતાં સમાધિમાંથી જાગૃત થયાં. મનમાં નિર્ણય કર્યો કે મહારાજ જે કહે તે કરવું. મહારાજે તેમની દૃઢતા જોવા આજ્ઞા કરી કે 'તમે સાડલો ને ચૂડલો પહેરી, કપાળમાં ચાંદલો કરી, સેંથો પાડીને ભડને નાકેથી પાણીનું બેડું ભરીને અહીં લાવો.' વિધવા હોવા છતાં સુવાસિની જેવો વેશ ધારી કીર્તન ગાતાં ગાતાં પાણી ભરી લાવ્યાં. કોઈકે પૂછ્યું, 'લાધી ! કોનું ઘર માંડ્યું ?' ત્યારે કહે, 'પુરુષોત્તમ નારાયણનું !' આમ, કેફમાં જવાબ દીધો. મહારાજે રાજી થઈને આશીર્વાદ આપ્યા. હુતાશનીનો સમૈયો કરવા લાધીબાઈ ગઢડે આવ્યાં. તે વખતે ઉદેપુરનાં ઝમકુબાઈ ભગવાન ભજવા આવ્યાં હતાં. તેમને મહારાજે ધોળાં લૂગડાં પહેરાવી માતાજી નામ પાડ્યું હતું. આ માતાજીને મહારાજે ભૂજ મોકલી લાધીબાઈને તેમની ભલામણ કરી. બંને સાથે ભજન-ભક્તિ કરે. લાધીબાઈએ ધામમાં જવાનો સંકલ્પ કર્યો. માતાજી પણ સાથે જવા તૈયાર થયા. લાધીબાઈ કહે : 'પહેલાં તમે ધામમાં જાઓ પછી હું આવું છું.' બન્યું પણ એવું જ. મહારાજને સંભારીને પહેલાં માતાજી ધામમાં ગયા અને તેમની પાછળ લાધીબાઈએ પણ સૌની હાજરીમાં પોતાનો દેહ છોડ્યો.

પ્ર.૪ નીચે આપેલા પ્રશ્નોના એક (સંપૂર્ણ) વાક્યમાં જવાબ લખો. (કુલ ગુણ : ૫)

☞ નોંધ :- અડધા સાચા જવાબનાં ગુણ આપવા નહીં.

૧. ઝમકુબા મૂળ કયા ગામનાં હતાં ? (૧૭/૫૦) જ. ઝમકુબા મૂળ વાગડ ગામનાં હતાં.

૨. શ્રીજીમહારાજે સંતોને વરતાલ મંદિરની મૂર્તિપ્રતિષ્ઠા માટે કોને ત્યાં લક્ષ્મીનારાયણની મૂર્તિ લેવા મોકલ્યા ? (૧૨/૩૦)

જ. શ્રીજીમહારાજે સંતોને વરતાલ મંદિરની મૂર્તિપ્રતિષ્ઠા માટે અમીચંદ શેઠને ત્યાં લક્ષ્મીનારાયણની મૂર્તિ લેવા મોકલ્યા.

૩. વામને બલિરાજા પાસે શું માંગ્યું ? (૧૬/૪૮)

જ. વામને બલિરાજા પાસે સાડા ત્રણ પગલાં પૃથ્વી માંગી.

૪. પ્રભાશંકર બાળપણથી જ કેવી રુચિવાળા હતા ? (૨૦/૫૭)

જ. પ્રભાશંકર બાળપણથી જ ધર્મ-નિયમની રુચિવાળા હતા.

૫. હીરુબા પૂર્વજન્મમાં કોણ હતાં ? (૯/૨૩)

જ. હીરુબા પૂર્વજન્મમાં હરજી ઠક્કરના મા હતાં.

પ્ર.૫ 'ભગવાને કહ્યું છે જે, જેવો હું ....' (૨૪/૬૮-૬૯) - **'સ્વામીની વાત' પૂરી કરી તેનું નિરૂપણ લખો.** [૫]

☞ નોંધ :- સ્વામીની વાત પૂરી લખી હોય તો - ૧ ગુણ, નિરુપણના - ૪ ગુણ.

સ્વામિનારાયણ હરે ! સ્વામીએ વાત કરી જે : 'ભગવાને કહ્યું છે જે, જેવો હું સત્સંગે કરીને વશ થાઉં છું એવો તપ, યજ્ઞ, યોગ, વ્રત, દાનાદિક સાધને કરીને પણ વશ નથી થતો. તે સત્સંગ તે શું ? જે મોટા એકાંતિકને હાથ જોડવા અને તે કહે તેમ કરવું એ જ છે.'

ભાગવતના એકાદશ સ્કંધનો આ શ્લોક છે. આ લોકમાં સૌએ જુદાં જુદાં સાધનોથી કલ્યાણ માન્યું હોય છે. કોઈ ખૂબ તપ કરીને ભગવાનને પ્રસન્ન કરવા મંડે છે. કોઈ ખૂબ દાન આપે છે, કોઈ અષ્ટાંગ યોગ સાધે છે, પણ આ બધાં સાધનો લાંબે કાળે કલ્યાણ કરે છે. આ સાધનોથી ભગવાન તરત વશ થતા નથી. એક ગામમાં બે ભાઈઓ રહેતા હતા. નાના ભાઈને સંતોનો સમાગમ બહુ ગમે. જ્યારે મોટા ભાઈને જાત્રા કરવા જવાનું વધારે પસંદ. તે ઘણી વાર નાનાભાઈને જાત્રામાં આવવા આગ્રહ કરે પણ નાનોભાઈ ના પાડે. પણ એક વાર તેણે કહ્યું : 'મોટાભાઈ ! આ મારી તુંબડીને તમે મારા વતી જાત્રા કરાવો.' મોટાભાઈએ તુંબડીને બધે જાત્રા કરાવી. મંદિરોમાં ઠેઠ ભગવાનનાં ચરણારવિંદ આગળ અડાડે, પવિત્ર નદીઓમાં પણ તુંબડીને ઝબોળે, જાત્રા કરીને મોટાભાઈ ઘેર આવ્યા. નાનાભાઈએ જમવાનું આમંત્રણ આપ્યું. જમતી વખતે તુંબડીમાં પાણી ભરીને પીવા આપ્યું. જ્યાં મોટાભાઈએ ઘૂંટડો ભર્યો ને તરત થૂંકી નાખ્યું : 'અરર, બહુ કડવું પાણી.' દૂધપાક ખાધો તો પણ કડવાશ મટી નહિ. માંડ અઠવાડિયે કડવાશ ગઈ. ફરી એક વાર નાનાભાઈએ મોટાભાઈને જમવા બોલાવ્યા. આ વખતે પણ પેલી તુંબડીમાં પાણી ભરી આપ્યું. મોટાભાઈ કહે : 'હવે હું આ તુંબડીમાં પાણી ન પીઉં.' પણ નાનાભાઈએ તે જ તુંબડીમાંથી પાણી પીધું ને મોટાભાઈને પણ પીવા સમજાવ્યું. પાણી મીઠું લાગ્યું એટલે તેમણે કારણ પૂછ્યું. નાનાભાઈ કહે : 'આ તુંબડીને એક સંત મળ્યા. તેણે તેનો કડવો ગાળ કાઢીને સ્વચ્છ કરી. તેમ આપણા અંતરની કડવાશ જે કામ, ક્રોધ, લોભ વગેરે શત્રુઓ, જાત્રાએ જવાથી નથી નીકળતી

પણ સાધુનો સમાગમ કરવાથી તરત જાય છે.' આ દષ્ટાંતથી સમજાય છે કે સત્પુરુષનો સંગ એ જ સત્સંગ. એકાંતિક સંત મળે ત્યારે તેમની આગળ આપણું ડહાપણ છોડી દેવું. દીન-આધિન થઈ જવું અને નિશ્ચય કરી લેવો કે આ જ મારા મોક્ષદાતા છે. એ જ તેમને હાથ જોડ્યા કહેવાય. અને પછી તે જેમ કહે તેમ મન, કર્મ અને વચને કરવું. દવાખાનામાં દવા ઘણી હોય તેમાંથી આપણી મેળે દવા લઈએ તો અવળું પડે, પણ ડૉક્ટર લખી આપે તે દવા કરીએ તે રોગ ટળી જાય. તેમ જપ, તપ, વ્રત આદિક સાધનોમાંથી એકાંતિક સંતની આજ્ઞાથી જો સાધન કરીએ તો ભવરોગ ટળી જાય, પણ મનમેળે સાધના કરવાથી તો મોક્ષ ન થાય.

પ્ર.૬ નીચે આપેલાં કીર્તન / અષ્ટક / શ્લોક વગેરે માંગ્યા મુજબ પૂર્ણ કરો. (કુલ ગુણ : ૮)

☞ નોંધ :- કીર્તન / અષ્ટક / શ્લોક અડધા સાચા હોય તો એક (૧) ગુણ આપવો.

૧. વંદન કરીએ પ્રભુ ભાવ ધરી, સ્વામી ગુણાતીત શ્રી સહજાનંદજી (સ્વામી નારાયણ શ્રી સહજાનંદજી)
આપ પ્રભુ છો ધામના ધામી, બળવંતા બહુનામી હરિ, (૧૩/૩૨)

૨. વલ્કલ વસ્ત્ર ધરી, પુલ્હાશ્રમે રહ્યા, બ્રહ્મરૂપ તેજ કરી, મોટા જોગી થયા.
નિજસ્વરૂપ સમજાવતા હો વંદન આનંદ ઘનશ્યામને ..... સ્નેહ.
લોજપુર ધામ રહી, સરજુદાસ કહાવિયા, સર્વોપરી જ્ઞાન દઈ, સંતોને રિઝાવિયા,
મુક્તાનંદ પ્રેમથકી પૂજતા હો. (૨૫/૭૧)

૩. લોકોત્તરૈ ભક્તજનાંશ્ચરિત્રૈ, રાહ્‌લાદયન્તં ચ ભુવિ ભ્રમન્તમ્ ।
યજ્ઞાંશ્ચ તન્વાનમપારસત્ત્વં શ્રી સ્વામિનારાયણમાનમામિ ॥ (૬/૧૮)

૪. **ગુજરાતી ભાષાંતર :** ઘણુંક છે ફળ જેને વિષે એવું પણ જે કર્મ તે જો ધર્મે રહિત હોય તો તેનું આચરણ ન જ કરવું, કેમ જે ધર્મ છે તે જ સર્વ પુરુષાર્થનો આપનારો છે. માટે કોઈક ફળના લોભે કરીને ધર્મનો ત્યાગ ન કરવો. (૨૨/૬૧)

(વિભાગ - ૨ શાસ્ત્રીજી મહારાજ, ચૌદમી આવૃત્તિ - એપ્રિલ, ૨૦૧૩)

પ્ર.૭ નીચે આપેલાં અવતરણો કોણ, કોને અને ક્યારે કહે છે તે લખો. (કુલ ગુણ : ૯)

☞ નોંધ : - કોણ કહે છે ૧ ગુણ, કોને કહે છે ૧ ગુણ, ક્યારે કહે છે ૧ ગુણ.

૧. ''મંદિર થશે તેવું વચન આપ્યું હતું.'' (૩૬/૬૩)
➪ શાસ્ત્રીજી મહારાજ - મોતીભાઈને
➪ એક વખત સારંગપુરમાં મોટા કુંડે નાહવા જતાં રસ્તામાં જયાં હાલ મંદિર છે. ત્યાં ઊભા રહીને સ્વામીશ્રીએ મોતીભાઈને કહ્યું. શ્રીજીમહારાજે આ જગ્યાએ મંદિર કરવાનો સંકલ્પ કર્યો હતો ત્યારે.

૨. ''આપ આશીર્વાદ આપો તો અમારું કાર્ય સફળ થાય.'' (૪૬/૭૭)
➪ ગાંધીજી - સ્વામી
➪ નવાગામમાં ગાંધીજીની દાંડીકૂચ આવી ત્યારે ગાંધીજીને સ્વામીશ્રીને મળવાની ઇચ્છા થઈને તેમણે સ્વામીશ્રીને આમંત્રણ આપ્યું. બંને વચ્ચે મુલાકાત થઈ ત્યારે

૩. ''તમારી મરજી અને આજ્ઞા હોય તો હિંમત છે.'' (૨૬/૪૬)
➪ ગલભાઈ - શાસ્ત્રીજી મહારાજને
➪ શાસ્ત્રીજી મહારાજે વડતાલ ચૈત્રી પૂનમના સમૈયાની સભામાં અક્ષરપુરુષોત્તમ મહારાજની જય બોલાવવાનું કહ્યું ત્યારે.

પ્ર. ૮ નીચે આપેલાં વાક્યોનાં કારણો જણાવો. (બે થી ત્રણ લીટીમાં જ) (કુલ ગુણ : ૬)

૧. રંગાચાર્યને ભગતજીનાં દર્શનની તીવ્ર ઇચ્છા થઈ. (૧૫/૨૮)

જ. યજ્ઞપુરુષદાસ તેમના વિદ્યાગુરુ રંગાચાર્યને ઘણી વખત ભગતજી મહારાજનો મહિમા કહેતા અને તેમનામાં બ્રહ્મના બધા જ ગુણો છે, તેમ વારંવાર કહેતા. આથી રંગાચાર્યને ભગતજીનાં દર્શનની તીવ્ર ઇચ્છા થઈ.

૨. શાસ્ત્રીજી મહારાજ પોતે જાતે ઝોળી માગવા જતા. (૪૫/૭૫-૭૬)

જ. સ્વામીશ્રીએ કુબેરભાઈને કહ્યું 'તમારી સેવા તો અપાર છે, પણ અનેક મુમુક્ષુઓને દર્શન થાય તે માટે જેમ મહારાજે ઝોળી માગી હતી તેમ અમારે ઝોળી માગવી છે.' વળી તેઓ કહેતા 'અક્ષરપુરુષોત્તમને માટે તો શ્વપચને ઘેર વેચાવું પડે તોપણ ઓછું છે. મારી ઝોળીમાં જેનો જેનો કણ પણ આવશે તેને અક્ષરધામમાં લઈ જવા છે.

૩. હીરાભાઈએ શાસ્ત્રીજી મહારાજ પાસે વર્તમાન લીધા. (૩૨/૫૬-૫૭)

જ. ચોરી, લૂંટફાટ અને ખૂન કરનાર હીરાભાઈએ મંદિરમાં રસોઈ આપી સૌને જમાડ્યા પણ સ્વામી ના જમ્યા. તેથી હીરાભાઈ મંદિરમાં આવ્યા ત્યારે સ્વામીએ કહ્યું : 'તમે વર્તમાન ધરાવી સત્સંગી થાઓ તો અમે જમીએ' એવી શરત મૂકી. હીરાભાઈનું પરિવર્તન થઈ ગયું અને હીરાભાઈએ શાસ્ત્રીજી મહારાજ પાસે વર્તમાન લીધા.

પ્ર.૯ નીચે આપેલા પ્રસંગોમાંથી કોઈ પણ એક પ્રસંગ ઉપર પંદર લીટીમાં ટૂંકનોંધ લખો. (વર્ણનાત્મક) (કુલ ગુણ : ૫)

૧. અડસઠ તીરથ (૪૪/૭૪-૭૫) સારંગપુરથી સ્વામીશ્રી આશી પધાર્યા, ત્યાં તેમની સાથે યોગી સ્વામી હતા. ટેવ પ્રમાણે યોગી

સ્વામી સવારે વહેલા ત્રણ વાગે ઊઠી મધુર રાગે પ્રભાતિયાં ગાતા. એકવાર તેઓ નરસિંહ મહેતાનું પદ ''અડસઠ તીરથ મારા સંતને ચરણે, કોટિ ગંગા કોટિ કાશી રે.'' તે ગાતા હતા. આ સાંભળીને મંદિરમાં સૂતેલા વૃદ્ધ રણછોડ ભગત અકળાયા. એ કહે, ''મહારાજ ! આવું ન ગાઓ. આ કળિયુગમાં એવા સંત હોતા નથી. માટે આવાં ગપ્પાં ન મારો.'' સ્વામી કહે, 'બહું સારું અમે બીજું ભજન ગાઈશું.' એમ કહી તેમણે બીજું ભજન ઉપાડ્યું. પણ તે જ રાત્રે સ્વામીશ્રી કથા કરી સૂતા. રણછોડ ભગત નીચે સૂતા. તેઓ વૃદ્ધ અને માંદા હતા તેથી તેમને બહુ ઊંઘ ન આવતી. સૌ સૂતા પછી તેઓએ મંદિરની ડેલી બંધ કરી માળા ફેરવવી શરૂ કરી. એક કલાક બાદ ડેલી આપોઆપ ખૂલી ગઈ અને એક અતિ શ્વેત અને દૈવી દેખાય તેવી ગાય અંદર દાખલ થઈ. સ્વામીશ્રી સૂતા હતા ત્યાં આવી. સ્વામીશ્રીનાં ચરણોમાં માથું નમાવી ત્રણ વાર નમસ્કાર કર્યા. રણછોડ ભગતે આ જોયું. ગાય ડેલીમાંથી બહાર નીકળી. તેઓ ગાયની પાછળ ગયા. થોડીવાર ગાય દેખાઈ પછી તરત જ અદશ્ય થઈ ગઈ. તેમને ખાતરી થઈ ગઈ કે નક્કી અડસઠ તીર્થો ગાયનું રૂપ લઈને સ્વામીશ્રીનાં ચરણોમાં પાવન થવા આવ્યાં છે. સવારે યોગી સ્વામી જાગ્યા ત્યારે રણછોડ ભગતે સ્વામીને કહ્યું, 'મહારાજ ! પેલું અડસઠ તીરથવાળું કીર્તન ગાઓ.' સ્વામી કહે, 'કેમ ભગત ! કાલે તો ના કહેતા હતા !' ભગત કહે, 'મને ગાય રૂપે ગંગાનાં દર્શન થયાં તેથી મારી ભ્રાંતિ ભાંગી ગઈ.' એમ કહી બધી વાત કરી અને કહ્યું કે 'સ્વામી તો બહુ સમર્થ પુરુષ છે.'

૨. 'હું તે યોગી ને યોગી તે હું' (૫૭/૯૧-૯૩) સ્વામીશ્રી મંદવાડમાં અનેક લીલાઓ અને આશ્ચર્ય બતાવી હરિભક્તોને સુખ અને સેવા આપતા. અમદાવાદમાં યોગીજી મહારાજ સ્વામીશ્રી પાસે ગોંડલ જવાની આજ્ઞા લેવા માટે આવ્યા ત્યારે સ્વામીશ્રીએ કહ્યું : 'હવે તો મહારાજ તેડી જશે. માટે આ નારાયણદાસ (પ્રમુખસ્વામી) તમને સોંપ્યાં, આ મંદિરો પણ તમામ તમને સોંપ્યા, માટે ધ્યાન રાખજો. - સ્વામીશ્રી બોલ્યા : 'અહો ! જોગી તે જોગી. સાક્ષાત્ ગુણાતીત. જોગી જેવા સાધુ અનંત કોટિ બ્રહ્માંડમાં નથી. અમારી અનુવૃત્તિ ૪૦ વર્ષથી અખંડ પાળતા આવ્યા છે, એવા મરજીના જાણનારા છે.' જન્માષ્ટમીના સમૈયા પર અટલાદરા ગયા. એક સાધુ : 'સ્વામી ! હું તો આપની માળા ફેરવું છું. મારે મન તો આપ જ ભગવાન છો.' - ઠપકો આપતાં સ્વામીશ્રીએ કહ્યું : 'એમ ન બોલવું. બધાએ સ્વામિનારાયણ ભગવાનની માળા ફેરવવી અને તેમનું જ ભજન કરવું. હું પણ તેમજ કરું છું અને તમે પણ તેમજ કરશો. મારી આજ્ઞા છે.'

૩. અક્ષરધામનો દરવાજો (૫૨/૮૫-૮૬) સંવત ૨૦૦૪નો અન્નકૂટનો સમૈયો સારંગપુરમાં કર્યો. સ્વામીશ્રી વારંવાર મંદવાડ ગ્રહણ કરતા અને સાજા થતા. એ રીતે પોતે સ્વતંત્ર છે અને મરજી પડે ત્યારે મંદવાડ લઈ અને મૂકી શકે તેમ છે તેવી શક્તિનું સૌને દર્શન થતું. સારંગપુર મંદિરનો ભવ્ય દરવાજો તૈયાર થઈ ગયો હતો. કેટલાકને સંકલ્પ થતો કે 'આવું ભવ્ય મંદિર તો માંડ પૂરું કર્યું. વળી આવો મોટો દરવાજો કરવાની શી જરૂર છે ?' તેમના અંતરનો વિચાર જાણીને સ્વામીશ્રી કહેતા : 'આ મંદિરમાં કદાચ કોઈ ન આવે અને દૂરથી પણ જે આ દરવાજાના દર્શન કરશે તેને શ્રીજીમહારાજ અને સ્વામી સાક્ષાત્ તેડવા આવશે.' આ પછી અમદાવાદમાં સ્વામીશ્રીએ હૃદયરોગની ગંભીર માંદગી ગ્રહણ કરી. નારાયણસ્વરૂપદાસ તો ચોધાર આંસુએ રડી પડ્યા. સ્વામીશ્રીએ સૌને ધીરજ આપી રાજપુર પારાયણમાં પધાર્યા. હૃદયરોગના હુમલાને લીધે સ્વામીશ્રી જ્યારે વાતો કરતાં કે પરિશ્રમ લેતા ત્યારે સૌ કહેતા : 'સ્વામી ! આપ આરામ કરો.' સ્વામીશ્રી કહેતા : 'આરામ તો હું મહારાજની મૂર્તિમાં અખંડ કરું છું, પણ તમારા જેવા ભક્તોનો યોગ થાય છે ત્યારે મહારાજ મને અંદરથી કહે છે કે વાતો કરો. તેથી વાતો કર્યા વગર મારાથી રહેવાતું નથી.' આ પ્રમાણે સ્વામીશ્રી સતત કથાવાર્તા કર્યા કરતા.

પ્ર.૧૦ નીચે આપેલા પ્રશ્નોના એક (સંપૂર્ણ) વાક્યમાં જવાબ લખો. (કુલ ગુણ : ૫)

☞ નોંધ :- અડધા સાચા જવાબનાં ગુણ આપવા નહિ.

૧. સારંગપુર મંદિરના વહીવટમાં શાસ્ત્રીજી મહારાજની મદદમાં કોને મૂક્યા ? (૨૧/૩૭)

જ. સારંગપુર મંદિરના વહીવટમાં શાસ્ત્રીજી મહારાજની મદદમાં પ્રભુદાસ કોઠારીને મૂક્યા.

૨. મોટા ગોખરવાળામાં અરજણભાઈને દર્શન દઈ ગુણાતીતાનંદ સ્વામીએ શું કહ્યું ? (૩૩/૫૮)

જ. મોટા ગોખરવાળામાં અરજણભાઈને દર્શન દઈ ગુણાતીતાનંદ સ્વામીએ કહ્યું : 'મારા ભક્તને ગુજરાતમાં ઉપાધિ આવી છે, તેથી તેમની રક્ષા કરવા જાઉં છું.'

૩. શાસ્ત્રીજી મહારાજનો પ્રથમ ફોટો ક્યાં પાડવામાં આવ્યો ? (૩૮/૬૭)

જ. શાસ્ત્રીજી મહારાજનો પ્રથમ ફોટો વડોદરા કમાટીબાગમાં પાડવામાં આવ્યો.

૪. ગુણાતીતાનંદ સ્વામીએ ડુંગરભક્તને શું આશીર્વાદ આપ્યા ? (૨/૩)

જ. 'આ તમારો ભાઈ તો સાધુ થઈ શ્રીજીમહારાજની સર્વોપરી નિષ્ઠા પ્રવર્તાવશે અને કથાવાર્તા કરી, સંપ્રદાયને ઉત્તેજન આપી, વૃદ્ધિ કરશે.'

૫. ગોરધનભાઈએ હરિભક્તોને ખાસ કઈ ભલામણ કરી ? (૨૯/૫૦-૫૧)

જ. 'આચાર્ય પાસે દબાણ કરીને માગણી કરો અને આ વખતે શાસ્ત્રીને મૂકીને જશો નહીં તે ખાસ ભલામણ છે.'

પ્ર.૧૧ આપેલા વિકલ્પોમાંથી ફક્ત સાચા વિકલ્પોની આગળ આપેલા ચોરસ ખાનામાં ખરાની (✔) નિશાની કરો. (કુલ ગુણ : ૬)

☞ નોંધ : એક કે એકથી વધારે વિકલ્પ સાચા હોઈ શકે. તમામ સાચા વિકલ્પ આગળ જ ખરાની નિશાની કરી હશે તો જ પૂર્ણ ગુણ મળશે, અન્યથા એક પણ ગુણ નહીં મળે.

૧. ૧, ૩ (૧૪/૨૭)   **૨.** ૩, ૪ (૭/૧૫)   **૩.** ૨, ૪ (૨૩/૪૦-૪૧)

પ્ર.૧૨ નીચે આપેલાં ખોટાં વાક્યોને મથાળાના સંદર્ભમાં સાચાં લખો. (કુલ ગુણ : ૬)

☞ નોંધ :- સંપૂર્ણ સાચું વાક્ય લખ્યું હશે તો જ ગુણ પ્રાપ્ત થશે, અન્યથા એક પણ ગુણ નહીં મળે.

૧. **વઢવાણ મંદિરમાં અક્ષરપુરુષોત્તમની મૂર્તિપ્રતિષ્ઠા :** સ્વામીશ્રી તો વસોથી નીકળી વરતાલ ગયા હતા. મંદિરના દરવાજા ઉઘડાવી ભાઈલાલભાઈએ તાર સ્વામીશ્રીને આપ્યો. (૨૫/૪૪)

૨. **પૂર્વભૂમિકા :** શુદ્ધ ઉપાસના એટલે અક્ષરરૂપ થઈ પુરુષોત્તમની ભક્તિ કરવી. અક્ષરરૂપ થવા માટે અક્ષર એટલે ગુણાતીતાનંદ સ્વામીનો સમાગમ કરવો. (૧/૧)

૩. **દીક્ષા મહોત્સવ :** સંવત ૧૯૩૯ના કાર્તિક સુદ ૪ને દિવસે અદ્‌ભુતાનંદ સ્વામી અક્ષરનિવાસી થયા. તે પ્રસંગે ઘણા સંતો વરતાલ પધાર્યા હતા. (૯/૧૮)

૪. **નારાયણસ્વરૂપદાસજી સંસ્થાના પ્રમુખપદે :** નાનપણથી જ સ્વામીશ્રી સાથે રહી, તેમની અનેક પ્રકારે સેવા કરી, તેમનો રાજીપો લઈ લેનાર આ સંતવર્ય, નાનપણથી જ ત્યાગ, વૈરાગ્ય, ભક્તિ અને ધર્મના રંગે રંગાયેલા હતા. (૫૫/૮૯)

૫. **સદ્‌ગુરુની શોધમાં :** સદ્‌ગુરુ વિજ્ઞાનાનંદ સ્વામી શ્રીજીમહારાજ સાથે બાર વર્ષ રહ્યા હતા. તમામ શાસ્ત્રોના ઊંડા અભ્યાસી, વિદ્વાન અને સંગીતજ્ઞ હતા. (૬/૧૧-૧૨)

૬. **સ્વામીશ્રીની મહત્તા :** સ્વામીશ્રીનો આ સિદ્ધાંત સમજવાની તેમને ઇચ્છા હતી અને આ વાત દોલતરામભાઈને સમજાય તેવી સ્વામીશ્રીને પણ ઇચ્છા હતી. દસ વર્ષે સ્વામી ભેગા થયા. તેથી તેમને આનંદ થયો. (૩૮/૬૭)

❑ ❑ ❑